

מי אשם בהתגברות גל הפשעים החמורים המטיל אימה על תושבי העיר צ'יקגו בתל-אביב

אמת מנשה ברדיין

לשעבר סמל המובצעים במדור הבילוש בתל-אביב

במטה הארצי של המשטרה, לא שרר שלום בית. ראשי אגף החקירות רם לוטסיג, נעמן סתחי ואברהם זלינגר, התחלפו בזה אחר זה. לבסוף בא ישרון שיף. הוא היה הראשון שניסה לתת צביון כלשהו לעבודה המקצועית של המשטרה: מניעת וגילוי פשעים.

המצב בתל-אביב החל או להדאג גם גורמים שמחוץ למשטרה. כשראה ישרון שיף, שהכונניות עלולות להשליט משטר אימים בעיר הגדולה ביותר במדינה, החל לט לנקוט גם הוא במשטר של יד חזקה: הוא שיגר לתל-אביב כתגבורת, בזה אחר זה, את ראש מדור הבילוש החיפאי מפקח ראשון קרל זינגר יחד עם כמה מסמליו, ואת ראש חולית הבילוש הירושלמית, ה" סמל היים לובינסקי. תפקידם של אנשי התגבורת היה לחקור ולברר את הסיבות, מדוע אין מדור הבילוש התל-אביבי ממלא את תפקידו כראוי.

עד היום אינני יודע מה היו מסקנותיהם של זינגר ולובינסקי. על כל פנים, אחרי שמסרו את הדו"ח לישרון שיף, מונה ראש מדור בילוש חדש בתל-אביב: מפקח ראשון זאב שטינברג.

★ ★ ★

מלחמה שיטתית בכנופיות

השלב הראשון בעבודתו של זאב שטינברג היה הקמת מוסד המודיעים. רק אחרי שהקמנו רשת עצומה של מודיעים בכל חלקי העולם התחתון, בכל אחת מכנופיותיו ובכל ענפי הפשע שבתוכו, הבנו מה רבה חשיבותו של המודיעין בלחימה בפשע.

רוח חדשה נשבה במדור הבילוש. הסמי לים והשוטרים הפסיקו לריב, והחלו למלא את המשימות שהיו מוטלות עליהם. כולם עד אחד יצאו לשטח. המפקד החדש הבטיח לנו גיבוי מלא. הוא הטיל עלינו להתחבר עם אנשי העולם התחתון ולהכירם מקרוב. לא היה הרבה זמן בידינו. הכנופיות לא הפסיקו את פעולתן אפילו רגע אחד. בכל לילה היו 12 עד 14 התפרצויות בתל-אביב. מפעם לפעם היינו מוזעקים להתפרצות במחסן סחורות או לשוד מוזיקן.

התחלנו לשים עין על ריכוזי הפושעים בבתי-ברוש ובמועדוני קלפים, במארים וב" מסעדות. החדרנו למקומות אלה אנשים שיכולנו לסמוך עליהם. ערכנו ביקורות שיטתיות בבתי-מלון ואצל חנויות של שגנים וצורפים, שהיו חשודים בקניית רכוש גנוב. איתרנו את מקומותיהם של "בתי דין תורה" של העולם התחתון, שהיו עוסקים ב"משפט" פנימי של הפושעים. הגענו לי מצב בו היינו שולחים בלשים או מודיעים אחרים למסיבות פנימיות של אנשי העולם התחתון, לחתונות שלהם, לבריתות מילה או למסיבת בר-מצחה, כדי לדעת מקרוב אם מתארגנות קבוצות חדשות של פושעים, או אם חלו שינויים בכוח האדם של ה" קבוצות הישנות.

לאט לאט החל קולח זרם דק, אבל יציב, של ידיעות. יצאניות, גנבים ופורצים שהצ" לחנו להניח עליהם את ידו הקשה של מדור הבילוש, החלו מספקים ידיעות האחד על השני, ובעיקר על תנועותיהן של ה" כנופיות הגדולות. אנשי המדור פקחו את עיניהם לרוחחה. בבת אחת התברר לנו שכנופיות מפצחי הקופות, כמו כנופיות ה" פורצים לחנויות ומחסנים, מורכבות כולן מפושעים ילידי הארץ עם תגבורת של פולנים, שבאו עם העלייה החדשה. הרשימה של הצלחות המדור, באותה תקופה, היא ארוכה מאד:

- **כנופיות הפורצים הגדולה ביותר** — חוסלה. מארב של אנשי המדור הפתיע את כנופיותו של יצחק מרזי, פושע מועד שנהרג אחרי כן בידי ישראל חרבון. הכנופיה הופתעה על-ידי אנשי מדור הבילוש, בשעה שעסקה בשוד מחסני ה" דואר ליד גשר הרכבת, בשכונת התקעה.
- **כנופיות ג'ז ומרסל חזן**, מן המסוכנות שפעלו בתל-אביב, חוסלה בשעת התפרצות במחנת למחסן בדים, בשדרות הקרן הקיימת בתל-אביב.
- **כנופיות "מוניק"**, שחוסלה בדואר

ללוי, נמצאה קת של אקדח, כשהיא מפורצת לשני חלקים. פרנקפורט, אליו הביא הקצין יעקוב קוטלר את הקת המפורצת, זיהה אותה מיד. אין איפוא שום ספק, כי שני מעשי השוד כוצעו בידי אותה כנופיה. המסקנה היא עגומה מאד: בתל-אביב מס" תובכת באופן חופשי וללא כל הפרעה כנו" לפחות אחרי-עשר אקדחים, שאחד מהם חסר-קת. צעירים אלה אינם נרתעים מביצוע מעשי פשע, שהעונש עליהם הוא 14 שנה ואולי גם, אם ימות אחד מקרבנות התקיפה בשעת השוד, מאסר עולם.

לא מספיק לציין עובדות. צריך גם לח" קוד ולמצוא מה היא הסיבה שמחוץ ה" משטרה הגדול והחזק ביותר בישראל אינו מסוגל להתגבר על גל הפשעים הגואה משבוע לשבוע, ולאחר את הכנופיה האכ" זרית המשתוללת בעיר. כי באותה שעה בה נשאר שני תיקי השוד פתוחים, לא פוענחה עדיין גם שורה גוספת של תיקים, כולם של פשעים חמורים:

● **רצח המהנדס פיאטלי בקול" נועד "צפון"**. הצעיר או הצעירים שניסו לשדוד את קופת הקולנוע, וירו במגוסתם בקהל שהמתין להצגה השנייה, לא נתפשו עד היום. המהנדס יעקוב פיאטלי, שהיה בקהל, נורה ונהרג.

● **שוד היהלומים, האמיתי או המבוזים**, בחברת יהלומי הנגב בתל-אביב. בשוד זה נשדדו יהלומים בשווי של 100 אלף לירות ישראליות. אחד הנשדדים, צבי אורנשטיין, נמלט מיד אחרי השוד לבלגיה. השודדים, אם היו כאלה, לא נתפשו עד היום. המשטרה גם לא הצליחה להוכיח כי השוד היה מבוזים.

● **שוד יהלומים בחדר המדרגות של הכורסה בתל-אביב**. היהלומים, בשווי 35 אלף לירות, לא נתגלו עד היום. השודדים הצליחו להמלט.

★ ★ ★

מפצחי הקופות, מאין?

גל מעשי פשע אינו בא מעצמו. כשמרימים אנשי העולם התחתון את ראשם, הם עושים זאת רק כאשר הם יודעים כי הם יכולים לפעול ללא הפרעה. כששני מעשי שוד-מוזיקן באים בזה אחר זה, בריחה של פחות מחודש ימים, משר מעות הדבר היא: סכנה איומה לציבור.

בשנת 1952 שרר מצב זומה בתל-אביב. מפצחי קופות, פורצי חנויות ומחסנים, ופור" צי דירות השתוללו באין מפריע. המשטרה היתה חללת-אוזניים: קציני המדור הפלילי לא ידעו אפילו היכן להתחיל. אני זוכר שבאותם הימים נפוצה אצלנו, במדור ה" בילוש, הדעה כי כנופיות מפצחי הקופות היא כנופיה של פושעים זרים שחדרו לישראל.

היתה זו כנופיה נועזת ביותר. הם היו חודרים לתוך בניני משרדים, כשהם נעזרים במפתחות ומכשירים משוכללים. אם היו נתקלים בקושי כלשהו בפיוצת הקופה, היו לוקחים אותה אתם במכונית-משא, שהיתה ממתינה בקרבת מקום הפשע.

בעולם התחתון פעלו אז כנופיות אחדות. הן היו מאורגנות היטב, נועזות מאד במב" צעיהן ובדרכי פעולתן, ובעלות קשרים מצוינים עם סוחרים ברכוש גנוב. המשטרה, לעומת זאת, היתה מפורדת ומפולגת. הפעל של פיטוריו החוקרים החתי" קים, בעקבות מסקנת ועדת החקירה של נחום זי"אב, היה עדיין טרי. קצינים מק" צועיים רבים הועברו ממקום שירותם בתל- אביב למחוזות אחרים. את מקומותיהם תפ" שו קצינים חדשים, שקיבלו את הכוכבים על הכתפים כשרק אבן-בוחן אחת למינוי: כריסס חבר מפלגתי ועברם בהגנה.

במדור הבילוש ובמחלקת הפלילית של מחוז תל-אביב שרר אז תהוה ובוהו. ה" קצינים והסמלים עסקו במריבות פנימיות, במקום לצאת לשטח ולנסות לאתר את כנו" פיות הפושעים שפעלו באין-מפריע. גם

הכרתו. התוקפים סתכו כמה מאות לירות מתוך המגירה, שכתו במגוסתם את מטרת השוד העיקרית: קופת ברזל כבדה, בה היו אותה שעה כמה אלפי לירות. חודש ימים לפני מקרה השוד בחברת הנסיעות התנפלה כנופיה אלמונית על חנות הנשק של ראובן פרנקפורט, ברחוב הרצל בתל-אביב. גם שם השתמשו הפושעים באור" תן השיטות: שניים נכנסו לחנות, ביקשו לקנות אקדחים. בשעה שפרנקפורט ניגש

חוקרי הלשכה הפלילית של הנפה הצפונית בתל-אביב בדקו בשבע עיניים את מקום השוד, במשרד הנסיעות אוריינט ללוד ברחוב ישראל נגרה, ליד הקולנוע אלנבי. הם ניסו לאבחן את טביעות-האצ" בעות הרבות שנמצאו במקום, שיחזרו את פרטי הפשע מפי מנהל המשרד המתקף משה גרינפלד, ואספו עדויות מפי השכנים. החקירה כולה, שנשארה עד כה חסרת כל תוצאות, התנהלה במגמה אחת: להגיע לכיוון כלשהו, שבו אפשר לנהל את חקירת השוד.

העובדות היו מעטות ביותר: שלושה או ארבעה בחורים הגיעו למשרד בצהרי היום;

שעיר לעזאזל?

דויד בן-ציון יושב על ספסל הנאשמים בבית המשפט המחוזי בתל-אביב. בן-ציון הואשם על ידי משטרת תל-אביב בביצוע מעשה אונס הנאשם האילם לא יכול היה להגן על עצמו בעזרת פיה, נאלץ להסתפק בתרגומו של אחד מסמלי המשטרה. אחרי שחזר בו פעמים אחדות מ"הזאתו", נשלח לאיפסוד בבית-חולים לחולי-רוח. השבוע הודה כנראה "השודד בתחתונים" בביצוע הפשע, עליו הועמד בן-ציון לדין.

הילדה שנאנסה

ושצולמה בבית-החולים מיד אחרי הפשע, היא בתם של אם זאב צעירים ברחוב מרכולת בתל-אביב. משטרת תל-אביב לא הצליחה לפענח את הפשע הנורא שאירע לפני כשנה, עד שהצעיר המכונה "השודד בתחתונים" הודה כנראה גם בביצוע פשע זה. למרות ש"השודד בתחתונים" נידון כבר בעבר בעוון ביצוע פשע מיני, לא עזרה אותו המסורה כחשוד מיד אחרי הפשע ברחוב מרכולת, כמו שלא נעצר גם במקרה של פשע אחר בו הודה; אונס הילדה ברחוב זרובבל.

שניים מהם נכנסו פנימה. אחד הבחורים ביקש ממנהל המשרד פרטים בדבר נסייעה לאירופה. בשעה שהשני שלף אקדח והצמיד אותו לגופו, השניים סגו לקוסה, גרינפלד התנגד. שלוש מכות אכזריות של מוט בדול על ראשו וצווארו גרמו לו לאבד את

לשרתם, הוכה במוט ברזל על ראשו. הכנור פיה הצליחה לשדוד אחד-עשר אקדחים. עד היום לא הצליחה המשטרה לגלות את משתתפי השוד.

אחד האקדחים שנשדדו אצל פרנקפורט היה סדוקית-קת. במקום הפשע במשרד אוריינט